
ASMENS DUOMENŲ APSAUGOS PRIEŽIŪROS INSTITUCIJOS VAIDMENS PASIKEITIMAI PRIĖMUS BENDRĄJĄ DUOMENŲ APSAUGOS REGLAMENTĄ¹

Raimondas Andrijauskas

Mykolo Romerio universiteto Teisės mokyklos Viešosios teisės institutas
Elektroninis paštas raandrijauskas@stud.mruni.eu

Danguolė Morkūnienė

Valstybinės duomenų apsaugos inspekcija
Elektroninis paštas ada@ada.lt

Pateikta 2020 m. rugsėjo 6 d., parengta spaudai 2020 m. lapkričio 3 d.

DOI: 10.13165/JUR-20-27-2-03

Santrauka. *Naują asmens duomenų apsaugos reguliavimą paskatino būtinybė visose Europos Sąjungos (toliau – ES) valstybėse narėse užtikrinti aukštus ir vienodus asmens duomenų apsaugos standartus bei siekis garantuoti vieną iš pagrindinių žmogaus teisių – teisę į asmens duomenų apsaugą, taip pat sudaryti sąlygas skaitmeninės ekonomikos plėtrai ir sustiprinti kovą su nusikalstamumu ir terorizmu. 2016 m. balandžio 27 d. priimtas duomenų apsaugos paketas suskirstė visų ES asmens duomenų apsaugos priežiūros institucijų, įskaitant Lietuvos, istoriją į dvi dalis: iki Bendrojo duomenų apsaugos reglamento ir po jo. Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas lėmė didesnius ar mažesnius pokyčius pačioje institucijoje ir faktiškai visose Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos veiklos srityse vykdant reglamente nustatytas užduotis. Straipsnyje*

1 Šis straipsnis finansuojamas pagal Europos Sąjungos Teisių, lygybės ir pilietiškoumo programą (2014–2020 m.).

analizuojama, ar ir jei taip, tai kaip, asmens duomenų apsaugos priežiūros institucijos nueiti pirmieji žingsniai taikant Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą ir stiprinant tarptautinį bendradarbiavimą paklojo efektyvios asmens duomenų apsaugos pamatus.

Reikšminiai žodžiai: *asmens duomenys, asmens duomenų apsauga, privataus gyvenimo neliečiamumas, duomenų valdytojas, duomenų subjektas, priežiūros institucija, Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas, Europos duomenų apsaugos valdyba.*

Įvadas

Lietuvoje požiūris į asmens duomenų apsaugą pakito, kai, Lietuvai tapus Europos Sąjungos (toliau – ES) nare kandidate, 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo (toliau – Direktyva 95/46/EB)² 2003 m. buvo perkelta į Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymą. Visgi didžiausią pokytį duomenų apsaugos srityje paskatino 2018 m. gegužės 25 d. pradėtas taikyti 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB³ (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (toliau – BDAR) – naujos asmens duomenų tvarkymo taisyklės visoms ES valstybėms narėms. Tuo pat metu BDAR tapo duomenų apsaugos etalonu ne tik Europoje, bet ir už jos ribų. Pavyzdžiui, Naujoji Zelandija, Izraelis, Japonija, Kolumbija, Pietų Korėja atnaujino savo nacionalinius teisės aktus, kad juose atsispindėtų BDAR formuojama asmens duomenų apsaugos politika⁴.

2018 m. liepos 16 d. įsigaliojęs naujos redakcijos Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas⁵ (toliau – galiojančios redakcijos ADTAĮ, arba ADTAĮ) tik papildė BDAR nuostatas. Šiame įstatyme numatytos tik Lietuvai būdingos tam tikros asmens duomenų tvarkymo nuostatos, kurios svarbios asmens duomenų tvarkymo teisėtumui užtikrinti, Lietuvos Respublikos Konstitucijos 22 straipsnis numato: „Žmogaus privatus gyvenimas neliečiamas. Asmens susirašinėjimas, pokalbiai telefonu,

- 2 „1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo“, OL 2004 m. specialusis leidimas, 13 skyrius, 15 tomas, p. 355, žiūrėta 2020 m. birželio 7 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:31995L0046>.
- 3 „2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas)“, OL 2016 L 119, p. 1, žiūrėta 2020 m. birželio 7 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:32016R0679>.
- 4 Jeanette Herrle, Jesse Hirsh, „The Peril and Potential of the GDPR“, July 9, 2019, žiūrėta 2020 m. liepos 10 d., <https://www.cigionline.org/articles/peril-and-potential-gdpr>.
- 5 „Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo Nr. I-1374 pakeitimo įstatymas“, TAR, žiūrėta 2020 m. birželio 7 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/f0327c5084ce11e8ae2bfd1913d66d57>.

telegrafo pranešimai ir kitoks susižinojimas neliečiami. Informacija apie privatų asmens gyvenimą gali būti renkama tik motyvuotu teismo sprendimu ir tik pagal įstatymą.“⁶. Atitinkamai ankstesnės redakcijos (galiojusios iki 2018 m. liepos 16 d.) Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo⁷ (toliau – ankstesnės redakcijos ADTAĮ) tikslas buvo ginti žmogaus privataus gyvenimo neliečiamumo teisę tvarkant asmens duomenis. Galiojančios redakcijos ADTAĮ paskirtis – saugoti žmogaus teisę į asmens duomenų apsaugą ir užtikrinti aukštą asmens duomenų apsaugos lygį. Taigi ir šioje srityje Lietuvoje įvyko esminis pakeitimas. Nors diskutuotina, ar minėtos teisės viena kitos neapima, Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija (toliau – Inspekcija) visuomet laikėsi nuomonės, kad abi šios teisės vienodai svarbios, o asmens duomenų ir privatumo apsauga neapsiriboja tik privataus gyvenimo neliečiamumu. Būtent šis pakeitimas turėjo esminį poveikį Inspekcijai, t. y. vykdomos priežiūros apimtims.

Galiojančios redakcijos ADTAĮ 7 straipsnyje numatyta, kad Lietuvoje veikia dvi asmens duomenų apsaugos priežiūros institucijos – Inspekcija ir Žurnalistų etikos inspektorius. Dvi priežiūros institucijos buvo ir iki BDAR taikymo. Beveik visose ES valstybėse narėse yra viena priežiūros institucija, tačiau tai nedaro jokio poveikio Inspekcijos statusui. Atsižvelgiant į tai, toliau tekste bus nagrinėjamas Inspekcijos vaidmuo pagal BDAR kaip institucijos, kuri pagal galiojančios redakcijos ADTAĮ 7 straipsnio 3 dalį, be kita ko, „[a]tstovauja Reglamento (ES) 2016/679 taikymo priežiūros institucijoms pagal Reglamentą (ES) 2016/679 įsteigtoje Europos duomenų apsaugos valdyboje“.

Per daugiau kaip du dešimtmečius Inspekcija transformavosi ne kartą. Šio straipsnio tikslas yra išanalizuoti veiksnius, lėmusius naujausius Inspekcijos vaidmens pokyčius, ir atskleisti, kaip naujasis duomenų apsaugos reguliavimas keičia asmens duomenų apsaugos priežiūros institucijų ir duomenų subjektų bei tvarkytojų santykius bei kokį poveikį tai gali daryti asmens duomenų apsaugos padėčiai šalyje. Tyrimo objektas: nacionalinių duomenų apsaugos institucijų vaidmuo ir jo pokyčiai dėl BDAR ir nacionaliniuose teisės aktų pakeitimuose įtvirtintų nuostatų dėl asmens duomenų apsaugos institucijų funkcijų, teisių ir pareigų. Straipsnio uždaviniai: atskleisti BDAR priėmimo poveikį asmens duomenų apsaugos priežiūros institucijų statusui ir funkcijų vykdymui; ištirti, ar asmens duomenų apsaugos priežiūros institucijų statuso pasikeitimas sudaro geresnes sąlygas šioms institucijoms efektyviai veikti; įvertinti, kokią įtaką BDAR padarė Lietuvos valstybinės asmens duomenų apsaugos inspekcijos nepriklausomumo užtikrinimui; atskleisti Europos duomenų apsaugos valdybos reikšmę užtikrinant asmens duomenų apsaugos priežiūros institucijų veiklos nuoseklumą.

6 „Lietuvos Respublikos Konstitucija“, Lietuvos Respublikos piliečių priimta 1992 m. spalio 25 d. referendume, TAR, žiūrėta 2020 m. birželio 7 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/f0327c5084ce11e8ae2bfd1913d66d57>.

7 „Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymas Nr. I-1374“, TAR, žiūrėta 2020 m. birželio 7 d., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.C90729CAD468>.

Rengiant straipsnį taikyti dokumentų analizės, sisteminės analizės, teleologinis ir lyginamasis metodai. Mokslinėse publikacijose nagrinėtas BDAR poveikis tam tikrais aspektais, tačiau asmens duomenų apsaugos priežiūros institucijos vaidmens pasikeitimas priėmus BDAR dar neanalizuotas.

1. Bendrojo duomenų apsaugos reglamento priėmimas

Norint objektyviau įvertinti BDAR poveikį asmens duomenų apsaugos priežiūrai, iš pradžių būtina išsiaiškinti priežastis, paskatinusias priimti BDAR. Pasikeitusi socialinė realybė, kurios pagrindinis bruožas – nuolatinis naujų technologijų kasdienėje veikloje taikymas, pagrįstas asmens duomenų tvarkymu, – paskatino diskusijas dėl asmens duomenų tvarkymo naudos mokslo pažangai ir visuomenės gerovei priešpriešinant šią naudą su asmens duomenų apsaugos specialistų nuogastavimais, kad tokio masinio asmens duomenų tvarkymo metu praktiškai prarandamas asmens privatumas ir asmuo netenka realios galimybės kontroliuoti savo duomenų tvarkymą⁸. Atsižvelgiant į tai, 29 straipsnio darbo grupė⁹ 2012 m. pateikė reformatorišką pasiūlymą asmens duomenų apsaugą reglamentuoti visoje ES tiesiogiai taikomu reglamentu¹⁰. Šis pasiūlymas – tai siekis decentralizuoti asmens duomenų tvarkymą, ir nors jis paremtas identiškomis Direktyvoje 95/46/EB suformuluotomis ES vertybėmis (žmogaus teisių apsauga – teise į asmens duomenų apsaugą, laisve – laisvu asmens duomenų judėjimu), tačiau pagrindinis pasiūlymo tikslas – sukurti efektyvų nuoseklus ir vienodo asmens duomenų apsaugos teisinio reguliavimo ES mechanizmą. Direktyvos 95/46/EB nuostatos ES valstybėse narėse nevienodai perkeltos į nacionalinę teisę, todėl tai buvo didžiulė kliūtis siekiant šios direktyvos tikslų. Šio pasiūlymo dėl BDAR svarstymas Europos Parlamente užtruko dvejus metus, kol galiausiai jam buvo pritarta. 2014 m. kovo 12 d. Europos Parlamentas patvirtino paramą Europos Komisijos duomenų apsaugos reformai. „Europos Parlamentas siūnia nedviprasmišką pranešimą: ši reforma yra būtina ir dabar jos siekiama negrįžtamai. Europos tiesiogiai renkami parlamentarai išklausė Europos piliečių bei verslininkų ir šiuo balsavimu aiškiai parodė, jog reikalingas stiprus ir vieningas Europos duomenų apsaugos įstatymas, kuris palengvins gyvenimą verslui ir sustiprins piliečių teisių gynimą“, – sakė viceprezidentė, ES teisingumo komisarė

8 Margherita Vestoso, „The GDPR beyond Privacy: Data-Driven Challenges for Social Scientist, Legislators and Policy-Makers“, *Future Internet* 10, 7 (2018): 62, <https://doi.org/10.3390/fi10070062>.

9 Nepriklausoma Europos Sąjungos patariamoji (asmens duomenų apsaugos klausimais) institucija, įkurta 1996 m. remiantis Direktyva 95/46/EB. Ją sudarė Europos Sąjungos valstybių narių duomenų apsaugos priežiūros institucijų atstovai, Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas ir Europos Komisijos atstovai.

10 European Data Protection Supervisor, „The History of the General Data Protection Regulation“, žiūrėta 2020 m. birželio 23 d., https://edps.europa.eu/data-protection/data-protection/legislation/history-general-data-protection-regulation_en.

Viviane'a Reding¹¹. Pasak Europos duomenų apsaugos pareigūno skelbiamos informacijos, „ES duomenų apsaugos įstatymai ilgą laiką buvo laikomi auksiniu standartu visame pasaulyje. Per pastaruosius 25 metus technologijos pakeitė mūsų gyvenimą taip, kaip niekas negalėjo įsivaizduoti, todėl reikėjo peržiūrėti taisykles“¹². Vėliau pririekė dar dvejų metų, kad pastarasis pasiūlymas būtų galutinai suderintas ir parengtas veiksmų planas jam įgyvendinti.

Galiausiai 2016 m. balandžio 27 d. priimtas BDAR, kuri numatyta pradėti taikyti nuo 2018 m. gegužės 25 d., suteikiant verslui ir kitiems asmenims galimybę per dvejus metus pakoreguoti ir suderinti savo asmens privatumo politikas ir asmens duomenų tvarkymo procesus, užtikrinti atitiktį BDAR nuostatoms¹³.

BDAR mėginama nustatyti konkrečius asmens duomenų naudojimo ir saugojimo apribojimus išsaugant ES piliečių ir joje veikiančių verslo organizacijų interesus. Kaip pažymėjo Jan'as Philipp'as Albrecht'as, Europos Parlamento narys, vienas iš BDAR kūrimo procese dalyvavusių asmenų, įmonės, kurios veiks greitai ir laiku prisitaikys prie BDAR įtvirtintų pasikeitusių asmens duomenų reikalavimų, motyvuodamos vien tik atitiktimi BDAR, turės potencialių rinkos pranašumą¹⁴. Šis privalumas turėtų paskatinti įmones atitikti nustatytus aukštus duomenų apsaugos standartus, nes konkuruodamos tarpusavyje kaip pranašumą galėtų pateikti pateisintus vartotojų asmens duomenų apsaugos lūkesčius, siūlydamos jiems duomenų apsaugos reikalavimus atitinkančius produktus ir paslaugas (angl. *data protection friendly products and services*)¹⁵. Naujasis asmens duomenų teisinės apsaugos reguliavimas pagrindinį dėmesį sutelkia į asmenį ir jo asmens duomenų apsaugą, todėl skaitmeniniame pasaulyje ir naujų technologijų kūrimo ir tobulinimo procese turi įvykti svarių pokyčių, kad šiuolaikinė skaitmeninė ekonomika, paremta didžiulio kiekio asmens duomenų tvarkymu, prisitaikytų ir užtikrintų aukštus asmens duomenų apsaugos standartus. Naujai kuriami skaitmeniniai produktai ir paslaugos, paremti naujų technologijų taikymu, aukštus asmens duomenų apsaugos standartus atitiks tik tuomet, kai reikiamas dėmesys asmens duomenų apsaugai bus skiriamas nuo pat produkto ar paslaugos idėjos atsiradimo momento¹⁶. BDAR neturi ir neturėjo būti kliūtis konkurencingumui užtikrinti. Atvirkščiai, buvo paskatinta skaitmeninė ekonomika užtikrinant laisvą asmens duomenų judėjimą.

11 European Commission, „Progress on EU data protection reform now irreversible following European Parliament vote“, žiūrėta 2020 m. birželio 23 d., https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/MEMO_14_186.

12 European Data Protection Supervisor, „The History of the General Data Protection Regulation“, žiūrėta 2020 m. birželio 18 d., https://edps.europa.eu/data-protection/data-protection/legislation/history-general-data-protection-regulation_en.

13 *Ibid.*

14 Jan Philipp Albrecht, „How the GDPR Will Change the World“, *European Data Protection Law Review* 2, 3 (2016): 287–289, <https://doi.org/10.21552/EDPL/2016/3/4>.

15 *Ibid.*

16 Adrian C. Manea, „The Security of Personal Data of Users in Online Socialization Networks. Legal Aspects“, *Bulletin of the Transilvania University of Brasov, Series VII: Social Sciences* 10, 59, 1 (2017): 185.

Be kita ko, nemažiau svarbus faktorius, paveikęs BDAR priėmimą, yra suvoktas pačių priežiūros institucijų galimos atlikti priežiūros ribotumas visomis prasmėmis, įskaitant didelį žmogiškųjų išteklių trūkumą. Įvykęs pokytis pakeitė duomenų apsaugos sistemą iš esmės – ne priežiūros institucija apibūdina asmens duomenų tvarkymo teisėtumą prieš pradėdama asmens duomenų tvarkymo veiksmus, o pats duomenų valdytojas, įgyvendindamas atskaitomybės principą, įrodo įvairiomis BDAR įtvirtintomis priemonėmis nepriklausomai priežiūros institucijai, kad asmens duomenys tvarkomi teisėtai. Būtent šiam principui įtvirtinti BDAR svarstymo metu skirta daugiausia dėmesio ir diskusijų.

2. Ar statuso pasikeitimas – žingsnis į priekį užtikrinant visapusišką institucijos nepriklausomumą?

Pradėjus taikyti BDAR duomenų valdytojai susitelkė į savo veiklos peržiūros procesą ir jo atitiktį BDAR nustatytiems reikalavimams, o duomenų subjektai labiau domėjosi savo teisėmis ir nauju jų turiniu. Pokyčiai vyko ir Lietuvos duomenų apsaugos priežiūros institucijoje. Šios institucijos nepriklausomumas tiek prieš priimant, tiek pradėjus taikyti BDAR teoriškai buvo ir yra suprantamas vienodai. Visgi akylesnis stebėtojas atkreiptų dėmesį į didelį BDAR indėlį stiprinant priežiūros institucijos nepriklausomumą jai vykdančias funkcijas. BDAR išsamiai aptartas priežiūros institucijos įsteigimas bei reikalavimai jos nariams, kartu pateikiant gana griežtas gaires nepriklausomumui užtikrinti.

BDAR 52 straipsnio 4 dalyje numatoma: „Kiekviena valstybė narė užtikrina, kad kiekvienai priežiūros institucijai būtų suteikti žmogiškieji, techniniai ir finansiniai ištekliai, patalpos ir infrastruktūra, kurie yra būtini, kad ji veiksmingai atliktų savo užduotis ir naudotųsi savo įgaliojimais, įskaitant užduotis ir įgaliojimus, vykdytinius savitarpio pagalbos srityje, bendradarbiaujant ir dalyvaujant Valdybos veikloje.“ Taigi vienas pagrindinių nepriklausomumo aspektų – ištekliai, t. y. galimybė jais disponuoti savarankiškai. Pabrėžtina, kad kalbant apie finansinius išteklius šis nepriklausomumo statuso elementas sąlyginai nepakito. Inspekcija, kaip ir buvo, taip ir liko asignavimų valdytoja. Tai reiškia, kad valstybės biudžete kiekvienais metais Inspekcijai, kaip asignavimų valdytojai, patvirtinama lešų išlaidoms ir ilgalaikiam materialiajam ir nematerialiajam turtui įsigyti suma. Nors papildomi finansiniai ištekliai Inspekcijai buvo skirti, tačiau jie vis dar nėra pakankami, kad būtų užtikrintas konkurencingas darbuotojų darbo užmokestis¹⁷.

Pakito kitas nepriklausomumo aspektas – žmogiškieji ištekliai. Ankstesnės redakcijos ADTAI 36 straipsnio 1 dalis numatė, kad Inspekcijos „[a]dministracijos

17 Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos 2019–2021 metų strateginis veiklos planas, patvirtintas Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2019 m. vasario 28 d. įsakymu Nr. 1R-90 „Dėl Lietuvos Respublikos teisingumo ministro valdymo sričių 2019–2021 metų strateginio veiklos plano patvirtinimo“, žiūrėta 2020 m. liepos 10 d., https://vdai.lrv.lt/uploads/vdai/documents/files/vdai_strateginis_2019-2021.pdf.

struktūrą tvirtina Vyriausybė arba paveda tvirtinti Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos vadovui¹⁸. Tokia nuostata galėjo kelti abejonių dėl Inspekcijos nepriklausomumo. Nors ir nebuvo atvejo, kad Inspekcijos struktūrą būtų tvirtinusi Vyriausybė, tačiau formaliai BDAR ir ADTAĮ neatitikimą buvo būtina ištaisyti. Atitinkamai teisės aktų leidėjas atliko būtinus pakeitimus ir šiuo metu galiojančios redakcijos ADTAĮ jau numato, kad Inspekcijos administracijos struktūrą tvirtina Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos direktorius (8 straipsnio 1 dalis). Taigi tokiu žingsniu buvo sustiprintas Inspekcijos nepriklausomumas.

Būtina paminėti, kad net sustiprinus Inspekcijos nepriklausomumo elementą visi reikiami pakeitimai vis dar nėra atlikti. Pagal 2013 m. spalio 7 d. Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1053/2013 sukurtas tikrinimo, kaip taikoma Šengeno *acquis*, vertinimo ir stebėsenos mechanizmas. 2018 m. lapkričio 25–30 d. Komisijos ir Šengeno valstybių narių ekspertų komanda atliko vertinimą, kaip Lietuva laikosi Šengeno teisyne nuostatų duomenų apsaugos srityje. 2019 m. rugsėjo 20 d. Taryba priėmė įgyvendinimo sprendimą Nr. 12468/19, kuriame pateikiama Rekomendacija dėl trūkumų, nustatytų atliekant šį vertinimą¹⁸. Siekiant geriau užtikrinti visišką Inspekcijos nepriklausomumą, Lietuvai rekomenduota panaikinti reikalavimus, kuriais nustatyta, kad teisingumo ministras turi patvirtinti Inspekcijos strateginį veiklos planą ir kad su teisingumo ministru reikia derinti metinį veiklos planą, prieš Inspekcijos direktoriui jį patvirtinant. Šiuo metu Lietuvos Respublikos Seime užregistruotas ADTAĮ projektas, kuriame numatyta, kad Inspekcijos „[a]dministracijos struktūrą, strateginį ir metinį veiklos planus tvirtina Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos direktorius“¹⁹. Minimas pakeitimas būtų svarbus Inspekcijos vadovui savarankiškai nustatant strateginius tikslus ir veiklos prioritetus strateginiame veiklos plane bei metinį veiklos planą, taigi atitinkamai daugiau savarankiškumo disponuojant suteiktais ištekliais. Atitinkamai šiuo pakeitimu taip pat būtų sustiprintas Inspekcijos nepriklausomumas, todėl jis vertintinas teigiamai.

3. Europos duomenų apsaugos valdyba kaip asmens duomenų apsaugos priežiūros institucijų veiklos nuoseklumo užtikrinimo garantas

Europos duomenų apsaugos valdyba (toliau – EDAV) yra nepriklausoma Europos institucija, kuri padeda užtikrinti nuoseklų duomenų apsaugos taisyklių taikymą visoje ES ir skatina ES duomenų apsaugos institucijų bendradarbiavimą. Ši institucija įkurta vadovaujantis BDAR 29 straipsnio darbo grupės sėkmingo veikimo pagrindu.

18 Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2020 m. vasario 19 d. raštas Nr. (1.8E)2T-189 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo Nr. I-464 29¹ straipsnio pakeitimo įstatymo projekto ir Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo Nr. I-1374 8 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto“, LRS, žiūrėta 2020 m. liepos 10 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/eaf974e052fa11eaac56f6e40072e018?jfwid=-y3rq7t053>.

19 „Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo Nr. I-1374 8 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas“, LRS, žiūrėta 2020 m. liepos 10 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/39a40ed074b11ea38ed97835ec4df6?jfwid=-y3rq7t053>.

EDAV misija – užtikrinti, kad ES būtų nuosekliai taikomas BDAR ir 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/680 dėl fizinių asmenų apsaugos kompetentingoms institucijoms tvarkant asmens duomenis nusiikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas arba bausmių vykdymo tikslais ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, ir kuriuo panaikinamas Tarybos pamatinis sprendimas 2008/977/TVR²⁰.

EDAV tikslų jai padeda siekti gana įvairi jos sudėtis. EDAV sudaro nacionalinių duomenų apsaugos priežiūros institucijų atstovai, paprastai jų vadovai, ir Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūnas (EDAPP). Europos ekonominės erdvės narėmis esančių Europos laisvosios prekybos asociacijos (ELPA) (angl. *European Free Trade Association*, arba EFTA) valstybių priežiūros institucijos taip pat yra narės (su BDAR susijusių klausimų atžvilgiu), tačiau jos neturi teisės balsuoti ir būti renkamos į pirmininko, jo pavaduotojų pareigas. Europos Komisija (o su BDAR susijusiais klausimais – ir ELPA priežiūros institucija) taip pat turi teisę dalyvauti valdybos veikloje ir posėdžiuose be balsavimo teisės. EDAV turi sekretoriata, kurį jai skiria EDAPP. Europos duomenų apsaugos valdybos ir Europos duomenų apsaugos priežiūros pareigūno bendradarbiavimo sąlygos nustatytos susitarimo memorandumu²¹.

Galima išskirti tokias pagrindines Europos duomenų apsaugos valdybos funkcijas, padedančias jai užtikrinti nacionalinių duomenų apsaugos priežiūros institucijų veiklos nuoseklumą:

- teikti bendrąsias gaires (įskaitant gaires, rekomendacijas ir gerąją patirtį) teisės aktams išaiškinti²²;
- konsultuoti Europos Komisiją bet kokiais klausimais, susijusiais su asmens duomenų apsauga, pavyzdžiui, tarpvalstybinio duomenų tvarkymo atveju, kai tai susiję su įmonei privalomomis taisyklėmis, ir teisės aktų projektais ES;
- daryti išvadas dėl nuoseklumo tarpvalstybiniais duomenų apsaugos atvejais;
- priimti privalomus sprendimus dėl ginčų, susijusių su tarpvalstybine duomenų tvarkymo veikla;
- skatinti nacionalinių priežiūros institucijų bendradarbiavimą, veiksmingus informacijos ir gerosios patirties mainus.

Vykdydama savo užduotis ir įgaliojimus, EDAV veikia visiškai nepriklausomai, jai negali būti duodami nurodymai kaip ir nacionalinėms asmens duomenų priežiūros institucijoms. EDAV taip pat gali išnagrinėti bet kurį klausimą, susijusį su BDAR

20 „2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/680 dėl fizinių asmenų apsaugos kompetentingoms institucijoms tvarkant asmens duomenis nusiikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas arba bausmių vykdymo tikslais ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, ir kuriuo panaikinamas Tarybos pamatinis sprendimas 2008/977/TVR“, žiūrėta 2020 m. birželio 25 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1600088505242&uri=CELEX:32016L0680>.

21 European Data Protection Board, „Memorandum of Understanding“, žiūrėta 2020 m. birželio 25 d., <https://edpb.europa.eu/node/58>.

22 „GDPR: Guidelines, Recommendations, Best Practices“, žiūrėta 2020 m. liepos 8 d., https://edpb.europa.eu/our-work-tools/general-guidance/gdpr-guidelines-recommendations-best-practices_en.

taikymu, savo iniciatyva arba vieno iš jos narių ar Europos Komisijos prašymu. Nors EDAV vaidmuo iš pirmo žvilgsnio gali būti suprastas daugiau kaip patariamasis, tačiau tokia nuomonė būtų klaidinga. Ši institucija neabejotinai gali būti laikoma kvazipriežiūros institucija, kuri yra tikrasis BDAR taikymo nuoseklumo užtikrinimo garantas. Tokią išvadą pagrindžia tai, kad EDAV gali priimti ir privalomus sprendimus. Šie atvejai dažniausiai susiję su priežiūros institucijų ginčų nagrinėjimu:

- kai bent viena iš priežiūros institucijų pateikė prieštaravimus dėl vadovaujančios priežiūros institucijos sprendimo projekto arba kai vadovaujanti priežiūros institucija atmetė prieštaravimą (vieno langelio principo mechanizmas);
- kai yra prieštarūnų nuomonių, kuri priežiūros institucija yra pagrindinė;
- kai priežiūros institucija neprašo EDAV nuomonės, nors jos reikia pagal nuoseklumo mechanizmą, arba nesilaiko EDAV nuomonės.

Pažymėtinas ypatingas EDAV vaidmuo asmens duomenų apsaugos srityje, kadangi jai suteikta teisė oficialiai aiškinti BDAR nuostatas, šitaip užtikrinant vienodą BDAR taikymą visoje ES. Būtent dėl šios priežasties Inspekcija, kuri taip pat yra EDAV narė, deda pastangas skirti daugiau išteklių aktyviau dalyvauti EDAV veikloje. Tai svarbu, nes vienas esminių EDAV veiklos elementų – gairių, rekomendacijų ir geriausios praktikos pavyzdžių pateikimas visuomenei. Pastebėtina, kad dar veikiant 29 straipsnio darbo grupei²³ nacionaliniai teismai ypatingą dėmesį skyrė šios darbo grupės Direktyvos 95/46/EB nuostatų aiškinimui²⁴, todėl visai suprantama, kad ir EDAV gairės bei kiti dokumentai laikomi pripažintu *soft law* šaltiniu, kuriuo vadovausis teismai, spręsdami klausimus dėl BDAR taikymo.

EDAV reikšmę duomenų apsaugos srityje ir jos funkcijų svarbą taip pat atskleidžia EDAV 2019 m. atlikto visuomenės tyrimo duomenys, rodantys, kad net 64 proc. respondentų teigė, jog EDAV parengtos gairės buvo naudingos jų veikloje (atsakymas į klausimą „Ar Valdybos parengtos gairės buvo naudingos mano organizacijai siekiant Reglamento (ES) 2016/679 atitikties?“)²⁵.

4. Nacionalinės duomenų apsaugos priežiūros institucijos statuso ir funkcijų pokyčiai įsigaliojus BDAR

BDAR priėmimas neabejotinai lėmė ir Inspekcijos statuso pokyčius. Visų pirma, BDAR priėmimas sąlygojo Inspekcijos funkcijų peržiūrą. Tai nebuvo netikėta, ka-

23 29 straipsnio duomenų apsaugos darbo grupė įkurta 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvos 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo pagrindu. Pagal BDAR 94 straipsnio 2 dalį, nuorodos į Direktyvos 95/46/EB 29 straipsniu įsteigtą Darbo grupę asmenų apsaugai tvarkant asmens duomenis laikomos nuorodomis į šiuo reglamentu įsteigtą Europos duomenų apsaugos valdybą.

24 „Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2020 m. balandžio 2 d. sprendimas byloje Nr. A-3345-822/2020“, žiūrėta 2020 m. spalio 27 d., <https://eteismai.lt/byla/54199622548154/A-3345-822/2020>.

25 European Data Protection Board, „2019 Annual Report“, 25 p., žiūrėta 2020 m. liepos 30 d., https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_annual_report_2019_en.pdf.pdf.

dangi BDAR svarstymas užtruko, galima sakyti, net ketverius metus ir artėjantiems pokyčiams buvo galima tinkamai pasirengti. Esminis pasikeitimas, kurio laukė ne tik priežiūros institucijų bendruomenė, bet ir duomenų valdytojai, buvo perteklinių procedūrų, tokių kaip senos redakcijos ADTAĮ numatytos išankstinės patikros atlikimas bei duomenų valdytojų registravimas, atsisakymas.

Europos Komisijos spaudos pranešime sakoma: „Daugiau jokių pranešimų: pranešimai priežiūros institucijoms yra formalumas ir biurokratija, kuri kiekvienais metais sudaro 130 milijonų eurų verslo sąnaudas. Reforma jų visiškai atsisakys. <...> kai kurios valstybės narės ima mokestį už pranešimų duomenų tvarkymą. Nors mokestis Ispanijoje yra lygus nuliui, Italijoje pranešimas kainuoja 150 eurų. Komisijos pasiūlymas panaikins visus pranešimo įpareigojimus ir su jais susijusias išlaidas“²⁶. Paminėtina, kad Lietuvoje rinkliava už duomenų valdytojų registravimą nebuvo numatyta, procedūra buvo nemokama.

Inspekcija informaciją apie duomenų valdytojus rinko nuo pat savo veiklos pradžios – 1997 m., o 2000 m. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas įpareigojo įsteigti Asmens duomenų valdytojų valstybės registrą. Duomenų valdytojų registravimas buvo viena iš Inspekcijos veiklų iki BDAR taikymo pradžios. Naujasis asmens duomenų apsaugos teisinis reguliavimas nebenumatė duomenų valdytojų registravimo. Taigi, pradėjus taikyti BDAR, duomenų valdytojų registravimas sustabdytas kaip procedūra, prieštaraujanti aukštesnės galios teisės aktui bei kurios Inspekcija nebeturėjo įgaliojimų pagal BDAR atlikti. Manytina, kad atsižvelgiant į tai, jog kone visos organizacijos ar fiziniai asmenys, vykdydami profesinę veiklą, tvarko asmens duomenis (ir tai daro automatinio būdu), taip pat įvertinus visas tuo metu egzistavusias numatytas teisinio reguliavimo išimtis, tokiaime registre turėjo ir galėjo būti registruota vos kiek mažiau asmenų negu Juridinių asmenų registre. Per daugiau kaip 15 metų minėtame registre užsiregistravo tik apie 9 000 duomenų valdytojų, kai vien Juridinių asmenų registre 2018 m. II ketvirtį buvo registruota daugiau kaip 230 000 juridinių asmenų. Taigi šios procedūros, savo esme reikalavusios didelių žmogiškųjų išteklių (turimų Inspekcijos išteklių kontekste), nedavė tokio efekto visuomenei, kaip tikėtasi. Be to, Asmens duomenų valdytojų valstybės registras buvo viešas. Prie jo duomenų galėjo prieiti tiek duomenų valdytojai, tiek duomenų subjektai, tačiau juo naudotasi gana vangiai. Praktika parodė, kad šio registro duomenimis nebuvo galima visuomet pasitikėti, kadangi duomenų valdytojai dažnai nevykdavo pareigos atnaujinti duomenis, t. y. realus asmens duomenų tvarkymas neatitikdavo Inspekcijai pateiktos informacijos. Be kita ko, didžioji dalis duomenų valdytojų nesiregistravo registre, nors tokią pareigą turėjo. Vis dėlto reikėtų paminėti, kad tam tikra dalis duomenų valdytojų, kurie visuomet siekė skaidriai tvarkyti asmens duomenis, šią pareigą visada nuosekliai vykdė.

26 European Commission, „Progress on EU data protection reform now irreversible following European Parliament vote“, žiūrėta 2020 m. liepos 30 d., https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/MEMO_14_186.

Taigi šiame kontekste kilo klausimas, ar nesiregistravimas registre savaime reiškia neteisėtą asmens duomenų tvarkymą? Kai kurios kitos ES priežiūros institucijos, pavyzdžiui, Ispanijos, neoficialiai palaikė poziciją, kad taip, tai reiškia neteisėtą asmens duomenų tvarkymą. Vis dėlto įvertinus tokio neveikimo pobūdį darytina išvada, kad tai netinkamas duomenų valdytojų pareigų vykdymas, tačiau nedarantis įtakos asmens duomenų tvarkymo teisėtumui. Papildomai pažymėtina, kad Inspekcijos sprendimas registruoti duomenų valdytoją nebuvo laikomas licencija ar sertifikatu, be kurio organizacijos veikla nėra galima. Analogiška situacija buvo susiklosčiusi ir su leidimais tvarkyti ypatingus asmens duomenis²⁷. Tokių leidimų paprastai kreipdavosi tie duomenų valdytojai, kuriems buvo būtina gauti duomenis iš registrų, pavyzdžiui, Įtariamųjų, kaltinamųjų ir nuteistųjų registro, ar buvo svarbu užtikrinti atliekamos veiklos skaidrumą, pavyzdžiui, finansų sektoriuje, ar kt.

Be kita ko, nepagrįsta būtų nepaminėti, kad BDAR gerokai sumažino atvejų, kai būtina teikti asmens duomenis į trečiasias šalis ar tarptautinėms organizacijoms. BDAR gerokai išplėtė atvejų skaičių, kai toks leidimas nebereikalingas. Visgi paminėtina, kad realiai nuo BDAR taikymo pradžios kreipimusi dėl leidimo išdavimo dėl duomenų teikimo į trečiasias valstybes sumažėjo net keturis kartus.

BDAR taip pat įtvirtino vieną iš esminių naujovių – bendradarbiavimo ir nuoseklumo užtikrinimo mechanizmus. Lyginant su Direktyva 95/46/EB, pagal kurią priežiūros institucijos atskirai dirbo net ir tarpvalstybiniais atvejais, BDAR nustato aiškią priežiūros institucijų pareigą bendradarbiauti, kad būtų užtikrintas nuoseklus BDAR taikymas. Vieną iš pagrindinių vaidmenų užtikrinant nuoseklumą ir darnų BDAR taikymą tenka EDAV, todėl šiuo atveju Inspekcijos veikla glaudžiai susijusi būtent su šia institucija.

ES valstybių narių duomenų apsaugos priežiūros institucijos, tarp jų ir Inspekcija, siekdamos įgyvendinti duomenų apsaugos reformos metu sukurtus mechanizmus, padedančius duomenų valdytojams ir duomenų tvarkytojams laikytis asmens duomenų tvarkymo taisyklių ir įrodyti, kad jų laikomasi, kuria minimų mechanizmų įgyvendinimo taisyklės. Taigi vykstantys procesai sąlygoja naujų Inspekcijos funkcijų vykdymo pradžią, pavyzdžiui, ateityje Inspekcija pradės vykdyti naujas veiklas, susijusias su asociacijų ir kitų įstaigų parengtų elgesio kodeksų derinimu bei tvirtinimu, sertifikavimo įstaigų akreditavimu ir šių įstaigų sukurtų sertifikavimo kriterijų tvirtinimu. Naujos funkcijos pareikalavo ir naujų kompetencijų jas vykdant. Vienos jų jau vykdomos visa apimtimi (duomenų apsaugos pareigūnų registracija, asmens duomenų saugumo pažeidimų nagrinėjimas, priežiūros informacijos kaupimas ir kt.), o kitoms funkcijoms vykdyti, kaip jau minėta, vis dar ruošiamasi.

Svarstant BDAR tarp valstybių narių kilo nemažai diskusijų dėl visiškai naujų funkcijų atsiradimo ir jų apimties. Nors kai kurios funkcijos kitų ES valstybių narių priežiūros institucijoms nebuvo naujiena, Lietuvai kelios iš jų nebuvo būdingos, pavyzdžiui, sertifikavimas ar sertifikavimo įstaigų ir elgesio kodeksų priežiūros subjektų

27 BDAR jie įvardijami kaip specialių kategorijų duomenys.

akreditavimas. Šiuos mechanizmus Inspekcija turės sukurti nuo pamatų. Europoje stebimi tik pirmieji ES valstybių narių žingsniai kuriant šias procedūras. Paminėtina, kad dėl visų sukurtų procedūrų Inspekcija dar turės gauti EDV privalomą nuomonę ir į ją atsižvelgti.

Kita vertus, reguliavimas, susijęs su duomenų apsaugos pareigūnų registravimu, tam tikra forma egzistavo ir iki BDAR. Ankstesnės redakcijos ADTAI 32 straipsnio 1 dalis numatė teisę duomenų valdytojams paskirti už duomenų apsaugą atsakingą asmenį ar padalinį. To paties straipsnio 5 dalis numatė pareigą per 30 kalendorinių dienų nuo už duomenų apsaugą atsakingo asmens ar padalinio paskyrimo ar atšaukimo dienos pranešti apie tai Inspekcijai. Reikėtų paminėti, kad šia teise naudotasi vangiai. Asmens duomenų valdytojų valstybės registre buvo užregistruota tik vienetai už duomenų apsaugą atsakingų asmenų ar padalinių.

Praktikoje buvo baiminamasi dėl vienos iš šiam asmeniui nustatytų pareigų (ankstesnės redakcijos ADTAI 32 straipsnio 2 dalies 10 punktas) – raštu informuoti Inspekciją, jeigu nustatoma, kad duomenų valdytojas tvarko asmens duomenis pažeisdamas teisės aktų, reglamentuojančių duomenų apsaugą, nuostatas, ir jeigu atsisako pašalinti šiuos pažeidimus. Visgi Inspekcijos praktikoje nebuvo nė vieno atvejo, kai toks asmuo būtų pranešęs Inspekcijai apie duomenų valdytojo galimus pažeidimus.

BDAR duomenų apsaugos pareigūno institutas gerokai skiriasi nuo ankstesniojo. BDAR 37 straipsnio 1 dalyje nustatyti konkretūs atvejai, kai duomenų valdytojai privalo paskirti duomenų apsaugos pareigūną, jų skyrimo ypatumai, kvalifikaciniai reikalavimai, taip pat nustatytas šio asmens statusas ir užduotys. Vienas iš esminių BDAR įtvirtintų duomenų apsaugos pareigūno požymių – jo nepriklausomumas. Tai ypač svarbi sąlyga jam tinkamai veikti.

Per visą BDAR taikymo laikotarpį 2018–2019 m.²⁸ apie duomenų apsaugos pareigūno paskyrimą Inspekcijai buvo pranešusios 2 073 organizacijos, iš jų 1 094 viešojo sektoriaus atstovai. Svarbu atkreipti dėmesį, kad BDAR numato, jog šiuos pareigūnus privalo paskirti visi viešojo sektoriaus atstovai, tačiau žvelgiant į tai, kas pagal ADTAI laikoma valdžios institucijomis ir įstaigomis, akivaizdu, kad pareigą paskirti duomenų apsaugos pareigūnus įgyvendinę tikrai ne visi viešojo sektoriaus atstovai. Duomenų apsaugos pareigūnas gali valstybės institucijoms ar įstaigoms padėti laikytis BDAR reikalavimų ir siekti organizacijos strateginių tikslų stebėdamas, kaip valstybės institucija ar įstaiga tvarko asmens duomenis, patarti galinčių kilti rizikų klausimais ir kitais su asmens duomenų tvarkymu ar duomenų subjekto teisių įgyvendinimu susijusiais klausimais. Šio pareigūno įtraukimas į organizacijoje vykdomus ar planuojamus procesus (konsultavimas dėl poveikio duomenų apsaugai vertinimo, darbuotojų konsultavimas duomenų apsaugos klausimais, dalyvavimas nagrinėjant asmens duomenų saugumo pažeidimus) yra atitiktis BDAR reikalavimams garantas bei sėkmingo bendradarbiavimo su Inspekcija pagrindas.

28 2020 m. gegužės 25 d. Inspekcijos duomenimis, iš viso registruota 2 230 duomenų apsaugos pareigūnų.

Išvados

1. BDAR priėmimas sukėlė nemažą pokytį organizacijų gyvenime bei privertė visuomenę atsakingiau žvelgti į apie asmens duomenų apsaugą. Pasirengimas taikyti šį teisės aktą visuomenėje sukėlė sujudimą, apie duomenų apsaugą pradėjo diskutuoti netgi tie, kurie anksčiau nesidomėjo šia sritimi. Poveikį pirmiausia pajuto asmens duomenų apsaugos priežiūros institucijos, kurių statusas priėmus BDAR iš esmės pakito.
2. BDAR priėmimas sustiprino nacionalinių duomenų apsaugos priežiūros institucijų nepriklausomumą, užtikrino jų teisę savarankiškai priimti sprendimus. Naujos teisės, galimų skirti sankcijų dydžiai ir nepriklausomumo garantijos kartu lėmė tai, kad duomenų apsaugos priežiūros institucijoms ES, įskaitant Valstybinę duomenų apsaugos inspekciją, teko užimti proaktyvią poziciją, siekiant sumažinti duomenų tvarkytojų ir valdytojų nuogąstavimus dėl galimai gresiančių administracinių baudų.
3. Veiksmingai užtikrinti duomenų apsaugos lygį galima tik tobulinant asmens duomenų tvarkymo priežiūros veiklą, didinant informuotumą ir stiprinant tarptautinį bendradarbiavimą. Būtinybę tobulėti įrodo ne tik populiarėjantis daiktų internetas, vis plačiau taikomas dirbtinis intelektas, bet ir koronaviruso pandemijos laikotarpiu įvykęs neišvengiamas daugelio gyvenimo sričių perkėlimas į skaitmeninę erdvę.

THE CHANGING ROLE OF THE STATE DATA PROTECTION INSPECTORATE FOLLOWING THE INTRODUCTION OF REGULATION ON GENERAL DATA PROTECTION

Raimondas Andrijauskas

Mykolas Romeris University, Lithuania

Danguolė Morkūnienė

State Data Protection Inspectorate, Lithuania

Abstract. *The introduction in Lithuania of new regulation on the protection of personal data is in direct response to the mandatory requirement for uniform and up-to-date legislation in all member states of the European Union. The aim is to ensure the fundamental human right that personal data is protected – as well as to create conditions for the development of the digital economy and to strengthen the fight against crime and terrorism.*

The data protection package adopted on 27 April 2016 split the State Data Protection Inspectorate of the Republic of Lithuania into two parts: before and after the

General Data Protection Regulation. To a greater or lesser extent, the latter has impacted the Inspectorate and almost all of its inspection activities in the performance of tasks set out in the Regulation. The first steps taken by the personal data protection supervisory authority in applying the Regulation and strengthening international cooperation have established a strong basis for the effective protection of personal data. However, the General Data Protection Regulation will continue to require greater attention from the supervisory authority.

Keywords: *General Data Protection Regulation, Data Protection, Data Subject, Data Controller, Personal Data, Supervisory Authority, European Data Protection Board.*

Raimondas Andrijauskas, Mykolo Romerio universiteto Teisės mokyklos Viešosios teisės instituto doktorantas, Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos direktorius. Mokslinių tyrimų sritys: konstitucinė teisė, žmogaus teisių teisė, asmens duomenų apsauga.

Raimondas Andrijauskas, PhD student at Public Law Institute of Mykolas Romeris University Law School, Director of State Data Protection Inspectorate of the Republic of Lithuania. Scientific interests: constitutional law, human rights law, personal data protection.

Danguolė Morkūnienė, Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos direktoriaus pavaduotoja. Mokslinių tyrimų sritys: žmogaus teisės, asmens duomenų apsauga.

Danguolė Morkūnienė, Deputy Director of State Data Protection Inspectorate of the Republic of Lithuania. Scientific interests: human rights, personal data protection.